

UCHWAŁA NR XXIII/225/06
RADY MIEJSKIEJ W CHOROSZCZY

z dnia 29 marca 2006 roku

**w sprawie przyjęcia Programu Promocji Zdrowia i Zapobiegania Chorobom Układu
Kръżenia dla Gminy Choroszcz na lata 2006-2008.**

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2001 r. Nr 142 poz. 1591, z 2002 r. Nr 23 poz. 220, Nr 62 poz. 558, Nr 113 poz. 984, Nr 153 poz.1271, Nr 214 poz. 1806, z 2003 r. Nr 80 poz.717, Nr 162 poz.1568, z 2004 r. Nr 102 poz. 1055, Nr 116 poz. 1203, z 2005 r. Nr 172 poz. 1441, Nr 175 poz.1457, z 2006 r. Nr 17, poz. 128) uchwala się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Promocji Zdrowia i Zapobiegania Chorobom Układu Kръżenia dla Gminy Choroszcz na lata 2006-2008.

§ 2. Wykonanie uchwały zleca się Burmistrzowi Choroszczy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miejskiej
w Choroszczy
mgr inż. Romuald Szydłowski

Załącznik
do uchwały Nr XXIII/225/06
Rady Miejskiej w Choroszczy
z dnia 29.03.2006 r.

**PROGRAM PROMOCJI ZDROWIA I ZAPOBIEGANIA CHOROBYM UKŁADU
KRAŻENIA DLA GMINY CHOROSZCZ NA LATA 2006 – 2008.**

1. WSTĘP.

Gmina Choroszcz bierze udział w programie „Polski Projekt 400 Miast”. Program nastawiony jest na promocję zdrowego stylu życia i profilaktyki chorób układu krążenia. W ramach tego projektu, jesienią 2005 roku przeprowadzono na terenie naszej gminy nieodpłatne badania przesiewowe poziomu cukru i cholesterolu oraz ciśnienia tętniczego u 222 osób oraz przeprowadzono akcję uświadamiającą wśród ludności dotyczącą szkodliwości palenia tytoniu. Przeszkolono 10 osób, dla realizacji programu. Logicznym rozwinięciem podjętych działań jest stworzenie programu promocji zdrowia i zapobiegania chorobom układu krążenia dla gminy Choroszcz na lata 2006-2008. Dla opracowania tego programu utworzono zespół:

- 1/ Stanisław Kalata – pracownik UM
- 2/ Jolanta Andruszkiewicz – kierownik MGOPS
- 3/ Anna Rogalewska – lekarz przychodni w Choroszczy
- 4/ Raisa Gryko – pielęgniarka przychodni w Choroszczy
- 5/ Irena Kraśnicka – pedagog S P w Choroszczy
- 6/ Brunon Borek – nauczyciel SP w Choroszczy
- 7/ Małgorzata Czulewicz – pedagog ZS w Choroszczy

Podstawowym zadaniem zespołu poza opracowaniem programu – jest inicjowanie i koordynacja na szczeblu gminnym działań na rzecz promocji zdrowia.

Program powinien być nakierowany na edukację zdrowotną oraz profilaktykę i dotyczyć różnych organizacji i instytucji oraz grup społecznych, aby włączyły się aktywnie do jego realizacji, a efektem tego była poprawa stanu zdrowia mieszkańców naszej gminy.

Program jest programem otwartym dla wszystkich osób, organizacji i przedsięwzięć wnoszących nowe istotne inicjatywy dla promocji zdrowego stylu życia i poprawy zdrowotności społeczeństwa Gminy Choroszcz.

2. PODSTAWOWE POJĘCIA

Podstawę w rozumieniu pojęcia promocji zdrowia stanowi wyjaśnienie definicji zdrowia. Według Światowej Organizacji Zdrowia **„zdrowie jest pełnym dobrostanem fizycznym, psychicznym i społecznym, a nie wyłącznie brakiem choroby lub niedomagania”**.

Definicja ta podkreśla trzy aspekty zdrowia: po pierwsze – zdrowie jest stanem pozytywnym człowieka, po drugie – termin „pełne” sugeruje, że jest ono stopniowalne, po trzecie – że ma ono charakter wielowymiarowy (wieloaspektowy). Dlatego też, we wszystkich okresach życia człowiek powinien dbać o swoje zdrowie:

- **chronić i utrzymywać** – zapobiegać chorobom (profilaktyka),
- **doskonalić** – umacniać, poprawiać, pomnażać, zwiększać jego potencjał (promocja zdrowia),
- **przywracać** – w przypadku choroby (leczenie i rehabilitacja).

Zdrowie człowieka zależy od wielu różnorodnych, wzajemnie powiązanych czynników.

Promocja zdrowia - jest to proces umożliwiający ludziom:

- zwiększenie kontroli nad swoim zdrowiem (poprzez identyfikację własnych problemów zdrowotnych),
- poprawę zdrowia poprzez:
- podejmowanie wyborów i decyzji sprzyjających zdrowiu;
- kształtowanie potrzeb i umiejętności rozwiązywania własnych problemów oraz zwiększania potencjału zdrowia.

Promocja zdrowia obejmuje pięć obszarów:

- budowanie prozdrowotnej polityki publicznej,
- tworzenie środowiska życia i pracy (fizycznego oraz społecznego) sprzyjającego zdrowiu,
- zachęcanie do aktywnych działań na rzecz zdrowia całego społeczeństwa,
- rozwijanie indywidualnych umiejętności służących zdrowiu (edukacja dla zdrowia),
- reorientacja służby zdrowia.

3. CHARAKTERYSTYKA GMINY

Gmina Choroszcz położona jest w regionie zielonych płuc polski w bezpośrednim sąsiedztwie Narwiańskiego Parku Narodowego (Polskiej Amazonii). Położenie gminy jest korzystne ze względów zdrowotnych. Atrakcyjność podnosi szereg miejsc wykorzystywanych do celów

wypoczynku i rekreacji (Śliwno, Kruszewo, Izbiszcz, Pańki, Rogowo, Dzikie, Park Pałacowy w Choroszczy), oznakowane szlaki turystyczne o długości około 100 km oraz zlokalizowane zabytki. Bazę stanowią również organizowane cyklicznie imprezy rekreacyjne oraz ośrodek narciarstwa śladowego w Dzikich i dwie niewielkie stadniny koni w Kościukach i Krupnikach. Bazę dla promocji zdrowia poza tym stanowią Szkoły Podstawowe w Choroszczy, Złotorii, Kruszewie, Rogowie i Barszczewie, Gimnazjum w Choroszczy z halą sportową, Miejsko Gminne Centrum Kultury w Choroszczy.

Bazę osadniczą gminy stanowi 31 sołectw i miasto Choroszcz.

Struktura demograficzna gminy przedstawia się następująco:

Wieś (31.12.2005)

Wiek	0-7		8-15		16-18		19-60		Pow.60	
Płeć	m	k	m	k	m	k	m	k	m	k
Liczba	285	277	666	409	171	180	2390	2055	414	745

Miasto (31.12.2005)

Wiek	0-7		8-15		16-18		19-60		Pow.60	
Płeć	m	k	m	k	m	k	m	k	m	k
Liczba	204	214	304	262	122	119	1884	1739	223	459

Akta stanu cywilnego

	Rok 2004	Rok 2005
Zgony	122	126
Urodzenia	121	106
Małżeństwa	129	129

Bezrobocie

Lata	Miasto		Wieś		Razem
	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	
2003	155	116	204	170	645
2004	149	102	188	160	599
2005	131	105	156	173	565

4. GŁÓWNE PROBLEMY ZDROWOTNE GMINY

Niemal każdą cywilizację na przestrzeni dziejów ludzkości charakteryzuje szczególny układ chorób. Obserwuje się zmienność występowania i charakteru przebiegu chorób stanowiących wyraz reakcji człowieka na czynniki środowiskowe, zarówno biologiczne, fizyczne, chemiczne, jak i psychiczne oraz społeczne.

Główne problemy zdrowotne mieszkańców gminy Choroszcz (podobnie jak większości populacji całego kraju) stanowią :

I. schorzenia układu krążenia:

1) choroba sercowo-naczyniowa (choroba niedokrwienna serca) z jej niekorzystnymi następstwami – zawałami serca, przedwczesnymi zgonami, inwalidztwem.

- 2) nadciśnienie tętnicze,
- 3) zaburzenia gospodarki lipidowej – hyper i dyslipidemie.

II. Znaczny problem stanowią również:

- 1) schorzenia metaboliczne, w tym głównie cukrzyca typu 2 występująca w większości u osób starszych i otyłych, co nabiera jeszcze większego znaczenia w starzejącym się społeczeństwie (zgodnie z danymi wskaźników demograficznych).
- 2) Schorzenia układu kostno – stawowego – są zdeterminowane przez wiele czynników m.in. narażeni są na nie przede wszystkim ludzie pracujący w gospodarstwach rolnych.
- 3) Schorzenia nowotworowe: od wielu lat obserwuje się wzrost zachorowań na nowotwory:
 - a) układu oddechowego – pierwsze miejsce zajmują tu raki płuc i krtani, które w 80% przypadków związane są z nałogiem palenia tytoniu, a także niekorzystny wpływ wywiera zanieczyszczenie środowiska.
 - b) Przewodu pokarmowego – głównie rak jelita grubego spowodowany głównie niewłaściwym sposobem odżywiania się (zbyt małe spożywanie produktów roślinnych, zbożowych, potraw rybnych, warzyw i owoców), obciążenia dziedziczne, oraz inne czynniki środowiskowe.
 - c) U kobiet wiodącą przyczyną umieralności, wynoszącą ok. 24% wszystkich zgonów jest rak piersi. Obserwuje się przy tym wzrost zachorowalności w coraz młodszych grupach wiekowych.

W związku z powyższym coraz większego znaczenia nabierają działania zapobiegawcze-profilaktyka schorzeń, promocja zdrowego stylu życia.

Skuteczne zapobieganie chorobom serca i naczyń, chorobom metabolicznym powinno uwzględniać profilaktykę w zakresie nadciśnienia tętniczego, poziomu cholesterolu, masy ciała, palenia tytoniu, zwiększenia aktywności fizycznej, sposobu odżywiania się, problemu picia alkoholu.

Z tego też względu przy realizacji programu „Polski Projekt 400 Miast” na terenie gminy Choroszcz należałoby podjąć próbę działań w zakresie promocji zdrowia, wczesnego wykrywania schorzeń układu krążenia.

5. CELE PROGRAMU

1 - Cel główny programu

Poprawa stanu zdrowia i związanej z nim jakości życia ludności gminy poprzez:

1. Zwiększenie skuteczności edukacji zdrowotnej społeczeństwa.
2. Zwiększenie aktywności fizycznej ludności od urodzenia do późnej starości. Stwarzanie

- warunków umożliwiających osobom „Trzeciego Wieku” aktywność edukacyjną i fizyczną.
3. Poprawa sposobu żywienia ludności i jakości zdrowotnej żywności.
 4. Profilaktyka uzależnień – przeciwdziałanie używaniu substancji psychoaktywnych (tytoń, alkohol i narkotyki) i ograniczenie związanych z tym szkód zdrowotnych.
 5. Usprawnienie wczesnej diagnostyki i czynnej opieki nad osobami z ryzykiem rozwoju niedokrwiennej choroby serca.

6. ANALIZA SWOT

Mocne strony

- Wysoki poziom kadry, służby zdrowia i nauczycieli
- Duża ilość terenów możliwych do rekreacji
- Przychodnia w Choroszczy oraz trzy Ośrodki Zdrowia, Szpital w Choroszczy
- Duża ilość wyznaczonych tras rowerowych
- Aktywna promocja zdrowia przez szkoły
- Hala sportowa Gimnazjum
- Dobrze zorganizowane Gminne imprezy sportowo-rekreacyjne

Słabe strony

- Słaba baza sportowo rekreacyjna
- Brak obiektów pływackich, (basen kryty, kąpieliska)
- Niewystarczająca ilość zajęć pozalekcyjnych
- Duża odległość niektórych miejscowości od placówek leczniczych
- Znaczne ograniczenie środków finansowych na promocję zdrowia

Szanse

- o Przyjazne środowisko naturalne
- o Bezpośrednie sąsiedztwo Parku Narodowego
- o Powszechny dostęp do badań profilaktycznych
- o Dobra infrastruktura komunalna

Zagrożenia

- o Niewystarczająca ilość środków finansowych na promocję zdrowia
- o Złe nawyki żywieniowe ludności
- o Tolerancja społeczna dla alkoholu i palenia tytoniu
- o Bezrobocie w regionie
- o Uzależnienia

7. SPOSÓB REALIZACJI ZADAŃ

Treść zadania	Metoda realizacji	Koszt zadania Pochodzenie środków	Wykonawca Odpowiedzialn	Czas realizacji	Kryterium sukcesu
Badania przesiewowe ciśnienia tętniczego	- stoisko medyczne - pomiar ciśnienia aparatem rtęciowym przez personel medyczny - ewidencja badanych, wydanie wyników - rozdawnictwo tematycznych ulotek i broszur	300 zł rocznie budżet gminy	Pracownicy NZOZ „MEDICUS” w Choroszczy	Dwa razy w roku „Dni Choroszczy” – czerwiec „Jarmark Dominikański” – sierpień	Przebadanie rocznie 100 osób. Wyrobiecie nawyku stałego kontrolowania ciśnienia u osób zdrowych
Badania przesiewowe poziomu cukru we krwi	- stoisko medyczne - pomiar poziomu cukru przy użyciu glukometru ewidencja badanych , wydanie wyników. - akcja ulotkowa	300,- zł rocznie budżet gminy	Pracownicy NZOZ „MEDICUS” w Choroszczy	Dwa razy w roku „Dni Choroszczy” – czerwiec „Jarmark Dominikański” – sierpień	Przebadanie rocznie 100 osób. Wyrobiecie nawyku stałego kontrolowania poziomu cukru we krwi u osób zdrowych
Badania przesiewowe poziomu cholesterolu we krwi	- stoisko medyczne - pomiar poziomu cholesterolu przy użyciu testu - akcja ulotkowa	400,- zł rocznie budżet gminy	Pracownicy NZOZ „MEDICUS” w Choroszczy	Dwa razy w roku „Dni Choroszczy” – czerwiec „Jarmark Dominikański” – sierpień	Przebadanie rocznie 100 osób. Wyrobiecie nawyku stałego badania poziomu cholesterolu u osób zdrowych

Quiz co wiesz o swoim sercu	Quiz dla 3-4 osób	200 zł	Pracownicy NZOZ „MEDICUS” w Choroszczy	„Dni Choroszczy” – czerwiec	Zbliżenie problematyki ochrony zdrowia 100 osób
Konkursy sportowo rekreacyjne na imprezach masowych na terenie gminy	Wg scenariusza organizatorów	W ramach kosztów imprez sportowo - rekreacyjnych	-MGCK -Szkoły -Urząd Miejski -Organizacje sportowe sołtysi i rady sołeckie	-Dzień Ogórka w Kruszewie - Dni Choroszczy -Jarmark Dominikański - Imprezy masowe w sołectwach	Udział w zajęciach rekreacyjnych 20 osób na imprezie
Zajęcia sportowo rekreacyjne organizowane w hali sportowej dla zainteresowanych	Zajęcia prowadzone przez instruktorów	Finansowane częściowo przez uczestników	Organizacje społeczne i sportowe	Wg planów własnych	Wprowadzenie nawyku aktywnego wypoczynku
Promowanie zdrowego, aktywnego stylu życia, popularyzowanie treści prozdrowotnych poprzez propagandę wizualną	Propaganda wizualna, gazetki ściennie promujące zdrowie, gazetka szkolna, internet	W ramach środków finansowych szkół	Szkolny Zespół edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia	Rok szkolny	90% społeczności szkolnej poszerzy swoją wiedzę w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia.
Zorganizowanie przedsięwzięcia prozdrowotnego „Tydzień zdrowia w społeczności szkolnej” – każdy dzień tygodnia odpowiada innemu blokowi tematycznemu a) poniedziałek- higiena osobista i otoczenia	a) metody aktywizujące oparte na uczeniu się przez doświadczenie, przeżywanie, konkursy b) różnorodne techniki aktywizujące c) zajęcia warsztatowe z zastosowaniem technik aktywnych d) spotkanie z ekspertem psychologiem, zajęcia		Szkolny Zespół edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia, wychowawcy klas, rodzice profesjonaliści, szkolna służba zdrowia	Kwiecień 2006	a) 90% uczniów wzbogaci wiedzę na temat higieny osobistej i otoczenia b) 100% społeczności szkolnej pozna zasady w zakresie zachowania bezpieczeństwa w życiu codziennym

b) wtorek – bezpieczeństwo w życiu codziennym c) środa – wychowanie do życia w rodzinie i społeczności d) czwartek – psychospołeczne aspekty zdrowia e) piątek – profilaktyka uzależnień	warsztatowe z zastosowaniem technik aktywnych e) inscenizacje, prezentacje, zajęcia warsztatowe z zastosowaniem technik aktywnych				c) 90% uczniów pozna swoje prawa i obowiązki w rodzinie oraz najważniejsze wartości w życiu rodziny d) 90% uczniów nauczy się samopoznania, radzenia ze stresem i pozna różne sposoby relaksacji e) 90% uczniów pozna czym jest zdrowe życie bez uzależnień nauczy się zachowań asertywnych.
Zorganizowanie Igrzysk rekreacyjno- prozdrowotnych dla uczniów kl. I-III	Metody poszukujące- edukacja zdrowotna oparta na różnych formach aktywności.		Nauczyciele wychowania fizycznego, nauczyciele nauczania zintegrowanego	Maj	90% uczniów kl. I- III zwiększy swoją świadomość w zakresie roli jaką dla zdrowia odgrywa aktywność ruchowa.
Zorganizowanie Olimpiady sportowej uczniom kl. IV- VI	Metody poszukujące – edukacja zdrowotna oparta na różnych formach aktywności.		Nauczyciele wychowania fizycznego.	Czerwiec	90% uczniów kl. IV- VI zwiększy swoją świadomość w zakresie roli jaką dla zdrowia odgrywa rekreacja fizyczna i sport

Zorganizowanie festynu promującego zdrowie połączonego z piknikiem rodzinnym	Metody aktywizujące oparte na uczeniu się przez doświadczenie		Szkolny Zespół edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia	Maj \czerwiec	80% społeczności szkolnej wzbogaci swoją wiedzę o zdrowiu, która przyczyni się do kształtowania postaw prozdrowotnych
Zorganizowanie biwaku promującego zdrowie i aktywność fizyczną dla kl. IV- VI	Edukacja prozdrowotna oparta na różnych formach aktywności		Brunon Borek Nauczyciele WF	Czerwiec 2006	100% uczestników biwaku będzie miało stworzone warunki sprzyjające procesowi samowychowania oraz poznania znaczenia aktywności ruchowej dla utrzymania zdrowia.
Zorganizowanie spotkań edukacyjnych rodzicom w zakresie edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia	Zajęcia warsztatowe, wykład, spotkania dyskusyjne, konsultacje indywidualne		Szkolny Zespół edukacji zdrowotnej i promocji zdrowia, wychowawcy klas	Rok szkolny 2005\2006	80% rodziców podwyższy swoje kompetencje wychowawcze w zakresie edukacji zdrowotnej co przyczyni się do rozumienia roli rodziny w kształtowaniu postaw prozdrowotnych.

Poprawa jakości żywienia ludności	Kontynuacja akcji „Szlanka mleka” Dożywianie w szkole- obiady	Agencja Rynku Rolnego + dopłaty rodziców MGOPS- budżet gminy	Szkoły Wychowawcy MGOPS przy współpracy Szkoły Podstawowej w Choroszczy	Rok szkolny- Wrzesień- czerwiec Rok szkolny- Wrzesień- czerwiec	Wszystkie zainteresowane dzieci piją mleko 100% uczniów potrzebujących pomocy doraźnej w tej formie z niej korzysta
Promowanie zdrowego stylu życia	Zajęcia edukacyjne promujące zdrowe żywienie i odżywianie się-pogadanki, prezentacje, Wyrabianie właściwych nawyków żywieniowych, Wyrabianie umiejętności radzenia ze stresem Wzbogacanie oferty zajęć pozalekcyjnych jako alternatywnych środków zagospodarowania czasu wolnego uczniów Piknik rodzinny „Mama, tata i ja”	W ramach pracy dydaktycznej i wychowawczej szkoły	Szkoły dyrekcja wychowawcy przy współpracy pielęgniarki szkolnej oraz SANEPID-u – sekcji promocji zdrowia dyrekcja szkoły-nauczyciele dyrekcja, nauczyciele, uczniowie	W ciągu realizowanego procesu dydaktyczno-wychowawczego maj	Dzieci i młodzież znają zasady prawidłowego żywienia Uczniowie wykorzystują czas wolny na rozwój zdolności i zainteresowań Rodzice integrują się ze szkołą

Informowanie o szkodliwości palenia papierosów i alkoholu dla zdrowia młodego człowieka	Zajęcia edukacyjne realizowane w ramach profilaktyki pierwszorzędowej dostarczające wiedzy na temat toksyczności substancji zawartych w papierosach i alkoholu ich wpływu na zdrowie, organizm, urodę	Realizacja programu profilaktycznego Udział w Kampanii Zachowaj Trzeźwy Umysł Prezentacja młodzieży spektakli profilaktycznych – raz w roku Zakup kaset wideo w ramach pozyskanych środków z funduszu profilaktyki. Zakup literatury o tematyce profilaktycznej i zdrowotnej do biblioteki szkolnej- w ramach pozyskanych środków z funduszu przeznaczonego na profilaktykę	Szkoły Pedagog wychowawca	W zależności od zdiagnozowanych potrzeb środowiska i grupy. W ciągu realizowanego procesu dydaktyczno-wychowawczego	Uczniowie wiedzą i znają negatywne skutki papierosów i alkoholu dla człowieka Opóźnianie inicjacji nikotynowej i alkoholowej Uczniowie uzupełniają swoją wiedzę poprzez lekturę książek i czasopism
---	---	---	---------------------------------	--	---

Kształtowanie umiejętności asertywnej odmowy w sytuacjach ryzykownych	Zajęcia z uczniami prowadzone metodami aktywnymi mające na celu nabywanie umiejętności odmowy, nieulegania naciskowi grupy, radzenie sobie w sytuacjach trudnych, radzenie ze złością, agresją, frustracją. Realizacja scenek z elementami dramy, wizualizacja.	Bez nakładów finansowych, w ramach pracy własnej	Szkoły wychowawcy pedagog	W ciągu realizowanego procesu dydaktyczno-wychowawczego i profilaktyki	Uczniowie mają wiedzę i umiejętności właściwego reagowania w sytuacji zagrożenia i nacisku grupy
Przeprowadzenie konkursu Dziękuję, nie piję, nie palę	Przeprowadzenie konkursu plastycznego i literackiego	Pedagog Nauczyciele Nagrody –	wychowawcy pedagog	Raz w roku	Zainteresowanie dużej grupy dzieci konkursem
Aktywność ruchowa i umysłowa – kształtowanie postaw prozdrowotnych	- promowanie czynnego wypoczynku poprzez wycieczki piesze i rowerowe w okolicy miejsca zamieszkania; - wyjazdy młodzieży na narty, łyżwy i sanki; - konkursy sportowe: Bieg Niepodległości, turniej piłki nożnej, siatkowej, badminton - Dzień Sportu (konkursy sportowe indywidualne i klasowe); - zajęcia rekreacyjne na sali gimnastycznej (sporty różne, aerobik)	Rodzice Urząd Miejski w Choroszczy	Nauczyciele w-f wychowawcy klas	Zgodnie z harmonogramem imprez szkolnych i klasowych	- uczeń rozumie potrzebę czynnego wypoczynku, - chętnie uczestniczy w zajęciach rekreacyjno – sportowych
Zachowania sprzyjające i zagrażające zdrowiu	- dlaczego młodzi ludzie sięgają po papierosy, alkohol, narkotyki (pogadanki, zajęcia w klasie szkolnej i świetlicy)	ZS w Choroszczy, Komisja Rozwiązywania Problemów	Wychowawcy klas, pedagog szkolny, wychowawcy	Zgodnie z programem nauczania Wychowania do życia w rodzinie oraz tematyką godzin	- uczeń świadomie preferuje zdrowy styl życia; - umie powiedzieć

	- asertywność – sztuka mówienia nie w sytuacjach trudnych – zajęcia grupowe - uczestnictwo w ogólnopolskiej kampanii „Zachowaj Trzeźwy Umysł”; - uczestnictwo w przedsięwzięciach teatralnych „Dramat i tragedię pozostaw teatrowi”	Alkoholowych	światlicy szkolnej	wychowawczych i planem pracy światlicy szkolnej	nie w sytuacjach zagrażających jego zdrowiu; - chętnie uczestniczy w przedsięwzięciach profilaktycznych organizowanych w szkole
Skutki uzależnień i nałogów	- Pogadanki, filmy VHS (Alkohol – droga donikąd, Epitafium dla narkomana, Nikotyna – legalny narkotyk), wykorzystywanie procedur postępowania w sytuacjach kryzysowych, przeprowadzenie diagnozy sytuacji wychowawczej szkoły - ankiet, indywidualne konsultacje z rodzicami, uczniami i nauczycielami, systematyczne doposażanie „Biblioteczki profilaktyka”, realizacja wybranych fragmentów programu profilaktycznego „Jak żyć z ludźmi. Umiejętności interpersonalne”, konkursy w światlicy szkolnej dotyczące profilaktyki antynikotynowej i antyalkoholowej	ZS w Choroszczy, Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Szkoły Wychowawcy klas, pedagog szkolny, pielęgniarka, nauczyciele biologii i chemii, wychowawcy w światlicy	Cały rok szkolny	- uczeń zna przyczyny i skutki nałogów; - rozumie znaczenie poczucia własnej wartości; - dostrzega zgubne dla zdrowia fizycznego i psychicznego skutki uzależnień; - wzbogacanie i doskonalenie warsztatu pracy wychowawcy

8. UCZESTNICY PROGRAMU

- + Urząd Miejski w Choroszczy
- + Przychodnia "Medicus" w Choroszczy
- + Szkoły z terenu Gminy
- + MOPS w Choroszczy
- + MGCK w Choroszczy
- + Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- + Organizacje pozarządowe

9. FINANSOWANIE PROGRAMU

Środki finansowe na realizację programu pochodzić będą z budżetu gminy oraz z instytucji i organizacji realizujących program w dotychczasowych wielkościach. Nie przewiduje się utworzenia specjalnych linii finansowania czy kredytowania programu. Niemniej program jest otwarty na źródła finansowania, także od sponsorów i funduszy unijnych.

10. ZAKOŃCZENIE

Założeniem programu jest przybliżenie społeczeństwu gminy tematyki ochrony zdrowia ze szczególnym nasileniem na choroby serca i układu krążenia oraz wyrobienie nawyków zdrowego stylu życia i kontroli własnego zdrowia poprzez badania kontrolne. Programem przede wszystkim chcemy zainteresować ludzi zdrowych, zgodnie z zasadą, że najlepszą terapią jest zapobieganie. Większość działań odbywać się będzie w szkołach, aby nawyki prozdrowotne rozpoczynały się już w wieku szkolnym.